

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної
науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра кримінального процесу

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра юстиції

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ЮРИСТІВ
ГО «СТАЛЕ ПРАВОСУДДЯ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

Харків
«Право»
2025

Відповідальна редакторка *Л. М. Москвич*

Актуальні проблеми судового права : матеріали X міжнар.
А43 наук.-практ. конф. (25 квіт. 2025 р.) / [відп. ред. Л. М. Москвич] ;
Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. кримін. процесу ;
Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Каф. юстиції ;
Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», Каф. орг. суд., правоохорон.
органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об-ня юристів ; ГО «Стале правосуддя». –
Харків : Право, 2025. – 376 с.

ISBN 978-617-8612-04-7

Збірник містить матеріали Десятої міжнародної науково-практичної конференції з актуальних проблем судового права, у якій взяли участь відомі вітчизняні та зарубіжні науковці та практики. Організаторами заходу виступили кафедра кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кафедра юстиції ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», Німецько-Українське об'єднання юристів і ГО «Стале правосуддя». В основу видання покладено доповіді, виголошені учасниками конференції, які торкаються різноманітних аспектів судового права.

УДК 349.42

Матеріали викладено в авторській редакції.
Відповідальність за їхню якість, достовірність,
відсутність текстових запозичень несуть автори.

Відеозапис конференції за посиланням:

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2025

ISBN 978-617-8612-04-7

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2025

Список використаних джерел:

1. Саленко О. В. Принцип спеціалізації у національній системі судоустрою. *Вісник кримінального судочинства*. 2018. № 3. С. 94–101. URL: http://vkslaw.knu.ua/images/verstka/3_2018_Salenko.pdf
2. Developing Specialized Court Services International Experiences and Lessons Learned / The International Bank for Reconstruction and Development/ The World Bank ; Heike Gramckow, Barry Walsh. 2013. URL: <https://surl.li/djapvm>
3. Environmental Courts and Tribunals – 2021. A Guide for Policymakers / United Nations Environment Programme ; L. Y. Sulistiawati, F. Bouquelle, J. Lin, L. Lavrysen, M. Ricardo, P. Sean Tseng. URI: <https://wedocs.unep.org/20.500.11822/40309>
4. Ferrand F. La spécialisation des juges en Allemagne. *La spécialisation des juges*. Presses de l'Université Toulouse Capitole, 2012. P. 181–211. URL: <https://books.openedition.org/putc/555#anchor-toc-1-1>
5. Mastor W. Les juges anglo-saxons, spécialistes... du général. *La spécialisation des juges*. Presses de l'Université Toulouse Capitole, 2012. P. 213–222. URL: <https://books.openedition.org/putc/557>
6. Opeskin Br. The Relentless Rise of Judicial Specialisation and its Implications for Judicial Systems. *Current Legal Problems*. 2022. Vol. 75, iss. 1. P. 137–188. DOI <https://doi.org/10.1093/clp/cuac006>
7. Quels sont les tribunaux spécialisés (ou juridictions d'exception)? / Vie-publique.fr est un site gratuit d'information; Direction de l'information légale et administrative (DILA). 2025. (2 janvier). URL: <https://www.vie-publique.fr/qui-sommes-nous>

Овсяннікова О. О.,

к.ю.н., доцент, доцент кафедри

кримінального процесу

Національний юридичний університет

імені Ярослава Мудрого

ВПРОВАДЖЕННЯ ЄСІТС: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС) є важливим кроком у процесі цифровізації судочинства України, спрямованим на підвищення ефективності, прозорості та до-

ступності правосуддя. Створення цієї системи відповідає сучасним тенденціям розвитку електронного правосуддя, що активно застосовуються в європейських країнах.

Відповідно до Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, затвердженого Рішенням Вищої ради правосуддя від 17.08.2021 № 1845/0/15–21 [3] (далі – Положення), *Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система (ЄСІТС)* – це сукупність інформаційних та телекомунікаційних підсистем (модулів), які забезпечують автоматизацію визначених законодавством та цим Положенням процесів діяльності судів, органів та установ в системі правосуддя, включаючи документообіг, автоматизований розподіл справ, обмін документами між судом та учасниками судового процесу, фіксування судового процесу та участь учасників судового процесу у судовому засіданні в режимі відеоконференції, складання оперативної та аналітичної звітності, надання інформаційної допомоги суддям, а також автоматизацію процесів, які забезпечують фінансові, майнові, організаційні, кадрові, інформаційно-телекомунікаційні та інші потреби користувачів ЄСІТС.

Звернімося до історії запровадження ЄСІТС. Так, ще 1 грудня 2018 року Державна судова адміністрація України оголосила про створення та забезпечення функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, а її дослідна експлуатація була запланована на 1 березня 2019 року. Однак через технічний збій наприкінці 2018 року багато сервісів ЄСІТС стали недоступними, що засвідчило її неготовність до повноцінного розгортання. У лютому 2019 року Вища рада правосуддя відкликала оголошення про впровадження системи.

Варто вказати, що першочергова концепція передбачала централізовану архітектуру, проте досвід експлуатації показав її недієздатність. У листопаді 2019 року ДСА затвердила нову Концепцію побудови ЄСІТС, яка запровадила гібридну архітектуру з розподілом навантаження між центральною системою та локальними сервісами судів.

В подальшому Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення поетапного впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи» від 27 квітня 2021 року [4] було офіційно закріплено поетапний підхід до впровадження ЄСІТС, що дозволило запускати готові модулі, не чекаючи завершення розробки всієї системи. Проте повномасштабне впровадження системи тривало повільно, а сама архітектура почала застарівати, що спричиняло часті технічні збої та інциденти безпеки.

У червні 2022 року ДСА затвердила третю Концепцію розвитку системи на 2022–2024 роки [2], визнавши необхідність її модернізації. Втім, через брак фінансування та початок повномасштабної війни реалізація цього проєкту не відбулася. У 2023–2024 роках за підтримки міжнародних партнерів було проведено технічний аудит ЄСІТС, який підтвердив її застарілість та необхідність створення нової системи.

Одним із важливих кроків у впровадженні ЄСІТС стало офіційне запровадження 5 жовтня 2021 року трьох підсистем: «Електронний кабінет», «Електронний суд» та підсистеми відеоконференцз'язку. Ці модулі були спрямовані на спрощення подання процесуальних документів, отримання інформації про стан розгляду судових справ та забезпечення дистанційної участі в судових засіданнях. Саме ці три модулі працюють і на початок 2025 року, хоча відповідно до Положення мають функціонувати і такі модулі ЄСІТС, як Офіційний веб-портал «Судова влада України», Єдиний державний реєстр судових рішень, Єдина підсистема управління фінансово-господарськими процесами, Єдиний контакт-центр судової влади України, модуль «Автоматизований розподіл» та модуль «Судова статистика».

Не вдаючись до характеристики діючих модулів ЄСІТС, зупинимось на тих викликах, з якими стикається впровадження ЄСІТС, та перспективах її удосконалення.

По-перше, варто зазначити, що попри свою назву, ЄСІТС не є єдиною системою, а швидше являє собою сукупність розрізнених систем, побудованих у різні часи, які використовують різні технології. Більш того, окремі функціонали (документообіг, аудіо- та відеофіксація) представлені різними системами («Д-3», «ДСС», «Апеляція», ЄАСДВС, «Електронний суд», а також підсистема відеоконференцз'язку, «Акорд», «Камертон», «Феміда», «Оберіг»). Частина із зазначених систем містить архітектуру та технологічний стек з 1990-х та початку 2000-х рр. і непридатні для модернізації, решта – побудовані на більш сучасних, але також вже застарілих технологіях, що спричиняє збої в роботі та створює ризики інформаційної безпеки та втрати даних.

По-друге, можна говорити про все ще недостатнє використання електронних механізмів звернення до суду. Зокрема, наприклад, станом на січень 2022 року лише 3% позовних заяв подавалися через підсистему «Електронний суд». Основними причинами цього були недовіра до системи, недостатня обізнаність користувачів та відсутність стимулів для переходу на електронний документообіг. Крім того, багато громадян не мали необхідних навичок для використання електронних ресурсів,

що ускладнювало процес цифровізації судочинства. Можна навести й більш актуальну статистику: так, за даними Восьмого апеляційного адміністративного суду за підсумками 2024 року судді зазначеного суду в електронній та змішаній формах розглянули понад 5 590 справ та матеріалів, що становить понад 17% від загальної кількості справ та матеріалів, розглянутих у 2024 році [1]. Тож, як бачимо, з кожним роком відсоток звернень через «Електронний суд» зростає, хоча повноцінний перехід на цифровий формат все ще потребує додаткових заходів, зокрема навчання користувачів, удосконалення технічної інфраструктури та нормативного регулювання. Окрім того, збільшенню електронних звернень до суду, підвищенню ефективності судочинства та зменшенню паперового документообігу сприяють і законодавчі зміни, зокрема, прийняття Закону [5], який зобов'язує всіх юридичних осіб приватної форми власності, що беруть участь у цивільних та адміністративних справах, зареєструвати електронний кабінет в ЄСІТС.

Також достатньо суттєвими викликами можуть бути:

1) *технічні обмеження та масштабність проєкту*, адже обробка понад 3 мільйонів справ щорічно створює значне навантаження на систему. Забезпечення стабільної роботи ЄСІТС вимагає високопродуктивної інфраструктури та інтеграції з іншими державними реєстрами;

2) *безпека даних та конфіденційність*, оскільки захист інформації від несанкціонованого доступу та кібератак є критично важливим, особливо з огляду на чутливість судових даних;

3) *кадрові питання та навчання персоналу*. Ефективне використання ЄСІТС потребує підготовки суддів, адвокатів та інших учасників процесу для роботи з новими цифровими інструментами.

Тож, на сьогодні передусім перед командою ДСА України стоять амбітні виклики, які потребують системного підходу та скоординованих зусиль. Одним із ключових завдань, передбачених у рамках Ukraine Facility Plan, є розробка дорожньої карти модернізації ЄСІТС і її повне впровадження до кінця 2027 року [6].

Як підсумок можна зазначити, що незважаючи на значні досягнення, ЄСІТС стикається з проблемами технічного та організаційного характеру, зокрема застарілістю її архітектури, недостатнім фінансуванням і потребою в оновленні законодавчого регулювання. Для забезпечення її ефективної роботи необхідні подальші інвестиції, залучення міжнародних партнерів, підвищення кваліфікації працівників судової системи та вдосконалення механізмів захисту інформації.

Список використаних джерел:

1. Восьмим ААС у 2024 році в електронній формі розглянуто понад 17% судових справ та матеріалів. URL: https://dsa.court.gov.ua/dsa/inshe/func_ecits/.
2. Концепція Єдиної судової інформаційно-комунікаційної системи (ЕСІКС), розроблена за підтримки Програми USAID «Справедливість для всіх». URL : <https://court.gov.ua/storage/portal/dsa/news/Kontseptsia%20ESIKS.pdf>
3. Положення про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, затверджене рішенням Вищої ради правосуддя від 17.08.2021 року № 1845/0/15–21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1845910-21#n23>
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення поетапного впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи : Закон України від 27 квітня 2021 року № 1416-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1416-20#Text>
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремії підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами. Закон України від 29.06.2023 № 3200-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3200-20#Text>
6. Сапельніков Л. Цифрова трансформація правосуддя: як Україна створює сучасну судову систему. *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2024/12/19/7489701/>

Остафійчук Л. А.,

*к.ю.н., доцентка,
доцентка кафедри процесуального права
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича*

ІНФОРМАЦІЙНІ БАЗИ ДАНИХ ПРАВОВИХ ПОЗИЦІЙ ВЕРХОВНОГО СУДУ – ІННОВАЦІЙНЕ РІШЕННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ЮРИДИЧНОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ

Без електронних технологій сучасне судочинство важко уявити. Інтернет став незамінним інструментом для отримання інформації

Костенко С. К.	
ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ЗВІЛЬНЕННЯ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА: МІЖ ПРАВОМ І ПОЛІТИКОЮ	46
Кравченко М. О.	
РОЗУМНІСТЬ СТРОКУ РОЗГЛЯДУ ЯК СКЛАДОВА ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД	50
Крицька І. О.	
ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ПРАВОСУДДЯ В КОНТЕКСТІ ДОТРИМАННЯ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ.....	53
Кубаєнко А. В.	
ПРАВОСУДДЯ БЕЗ БАР'ЄРІВ: РОЛЬ ЦИФРОВИХ РІШЕНЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПУБЛІЧНОГО ДОСТУПУ ДО СУДУ	57
Кухнюк Д. В., Запара С. І.	
ДОСТУП ДО ПРАВОСУДДЯ У СФЕРІ ПРАЦІ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА	61
Куш О. Є.	
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПРИНЦИП НАЛЕЖНОЇ ПІДГОТОВКИ СУДДІВ У СУДОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ.....	68
Мельниченко В. С.	
ТЕОРЕТИКО – ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕХІДНОГО ПРАВОСУДДЯ: МІЖНАРОДНИЙ РІВЕНЬ	70
Москвич Л. М.	
ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗАСАДИ ДОСТУПНОСТІ ПРАВОСУДДЯ ПІД ВПЛИВОМ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	73
Муза О. В.	
ДО ПИТАННЯ ПРО СУЧАСНИЙ СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ	77
Назаров І. В.	
ПЕРЕВІРКА НА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ДОСТУП ДО СУДДІВСЬКОЇ ПРОФЕСІЇ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	80
Нестерчук Л. П.	
СУДОВА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ ЯК ФОРМА РОЗВИТКУ СУДОВОЇ СИСТЕМИ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	83
Овсяннікова О. О.	
ВПРОВАДЖЕННЯ ЄСІТС: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	88